

หัวข้อวิทยานิพนธ์ กระบวนการทำสวนยางพาราของเกษตรกรในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี
ชื่อและนามสกุล นายสิทธิชัย ลิ้มคิ้ว
แขนงวิชา ส่งเสริมการเกษตร
สาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ
2. รองศาสตราจารย์ ดร. สุพันธ์ สีสังข์

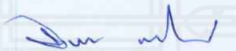
วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2558

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(อาจารย์อนันต์ สุวรรณรัตน์)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุพันธ์ สีสังข์)

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(ศาสตราจารย์ ดร. สิริวรรณ ศรีพหล)

ศร

ชื่อวิทยานิพนธ์ กระบวนการทำสวนยางพาราของเกษตรกรในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี

ผู้วิจัย นายสิทธิชัย ลิ้มคำ **รหัสนักศึกษา** 2569001874

ปริญญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนา การเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (2) รองศาสตราจารย์ ดร. สุนันท์ สีสังข์

ปีการศึกษา 2557

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร (2) กระบวนการปลูกและดูแลรักษาสวนยางพาราของเกษตรกร (3) ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการทำสวนยางพาราที่เหมาะสมของเกษตรกร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี จำนวน 301 คน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 172 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุดของข้อมูล ค่าสูงสุดของข้อมูล ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

ผลการวิจัย พบว่า (1) เกษตรกรที่ให้สัมภาษณ์มีสัดส่วนเพศชายและเพศหญิงใกล้เคียงกัน อายุเฉลี่ย 50.51 ปี สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาส่วนใหญ่สูงกว่าชั้นประถมศึกษา เป็นสมาชิกลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สวนยางพาราส่วนใหญ่อยู่ในระยะกำลังเจริญเติบโตยังไม่มีผลผลิต ปลูกสับปะรดเป็นพืชแซม รายได้ส่วนใหญ่มาจากการทำไร่และอาชีพนอกภาคการเกษตร รายได้รวมเฉลี่ย 406,707 บาท/ปี ส่วนรายจ่ายภาคการเกษตรเฉลี่ย 128,219.76 บาท/ปี พื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 43.39 ไร่/คน เริ่มปลูกยางพารามากในช่วงปี 2550 -2553 จากเหตุผลราคายางพาราทอนเริ่มปลูกและจากการแนะนำของเพื่อน เกษตรกรปลูกยางพาราด้วยเงินทุนของตนเอง ประสบการณ์ทำสวนยางพารา 6 - 10 ปี มีพื้นที่ทำสวนยางเป็นของตนเองเฉลี่ย 24.25 ไร่ ลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบและเนินเขา ดินมีทั้งดินร่วนปนหินและดินร่วนปนทรายซึ่งเคยปลูกพืชไร่มาก่อนอาศัยน้ำฝนในการทำสวนยางเป็นหลัก มีแหล่งน้ำในสวนยางซึ่งเป็นสระน้ำ/บ่อน้ำที่ขุดเอง แรงงานทำสวนยาง 1-2 คน ปลูกพันธุ์ RRIM 600 สวนยางที่กรีดแล้วจะผลิตเป็นยางก้อน/ชียางมากกว่ายางแผ่น และเห็นว่าราคายางขึ้นต่ำ (ยางแผ่น) ควรอยู่ที่ 81.05 บาท/กิโลกรัม (2) ก่อนปลูกมีการเตรียมพื้นที่ด้วยการไถพรวน ใช้ระยะปลูก 3x6 เมตร และ 3x7 เมตร เกือบครึ่งไม่มีการรองก้นหลุม การปลูกซ่อมจะทำในช่วง 1 ปีแรก การตัดแต่งกิ่งยางพาราจะดูแลตัดแต่งกิ่งยางพาราเป็นประจำทุกเดือนหรือมีการตัดแต่งเป็นประจำทุกปี ก่อนเปิดกรีดใส่ปุ๋ยปีละ 1 ครั้ง เมื่อกรีดแล้วใส่ปุ๋ยปีละ 2 ครั้ง ด้วยการหว่านปุ๋ยสูตร 15-15-15 หรือ 16-16-16 ร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ กำจัดวัชพืชด้วยสารเคมีและวิธีตัด พบการระบาดของศัตรูยางพาราน้อยและไม่มีการจัดการ (3) ภาพรวมเกษตรกรมี ปัญหาในระดับปานกลาง ปัญหาในระดับมาก ได้แก่ ความไม่แน่นอนของราคายางและการสนับสนุนจากรัฐ ข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการทำสวนยางพาราของเกษตรกรที่เหมาะสมที่สุดคือการอบรมและสาธิตวิธีการ

คำสำคัญ กระบวนการทำสวนยางพารา จังหวัดราชบุรี

Thesis title: The Process of Para Rubber Plantation by Farmers in Pak Tho District of Ratchaburi Province

Researcher: Mr.Sittichai Limtiew; **ID :** 2569001874 ;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural Extension and Development);

Thesis advisors: (1) Dr. Chalernsak Toomhiran, Assistant Professor;

(2) Dr. Sunan Seesang, Associate Professor; **Academic year:** 2014

Abstract

The objectives of this research were to study (1) social and economic status of farmers in Pak Tho District of Ratchaburi Province, (2) the process of Para rubber planting and maintenance; and (3) problems and suggestions of farmers on the guidelines of appropriate extension and development for para rubber plantation.

The population in this study was 301 farmers who had Para rubber plantation in Pak Tho District of Ratchaburi Province, 172 samples were selected by using a simple random sampling methodology. The data were collected by interviewing farmers using structural interviewed ruestionnaire. The statistical methodology was used to analyze the data by computerized program including frequency, percentage, minimum value, maximum value, mean, standard deviation, and range.

The findings of this study were as follows: (1) the number of male interviewed farmers was similar to the number of female ones. The average age was 50.51 years. They were married. Their education level was higher than primary level. They were a member/client of the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives. The majority of Para rubber plantation were in growing period, with no rubber produce. The farmers usually grew pineapples in the Para rubber plantation. Most of their income deriving from gardening and non-agricultural occupations. The average total income was 406.707 Baht/year. The average farming expense was 128,219.76 Baht/year. The average farming area was 43.39 rai (1 rai = 1,600 square meters). They started to plant Para rubber trees during 2007-2010 using their own capital by the suggestion of friends and the high selling price of Para rubber at that time. The average period of their experience in Para rubber plantation was 6-10 years. The average of their own land used for Para rubber plantation was 24.25 rai. The Para rubber plantation was done on the plain or the hilly areas on loose sandy soil or loose pebble soil which they used to grow crops in the past. The water supply mostly depended on the rain. The water sources were ponds/pools which they did by themselves. The number of the labor was 1-2 persons. They usually used RRIM 600 variety for plantation. After Para rubber tapping, the latex would be produced more compressed rubber/rubber dregs than rubber sheet. They suggested that the selling price of the produce should be at least 81.05 Baht/kg. (2) Before planting the Para rubber trees, they would plow the soil to be loosen. They spacing were 3x6 meters or 3x7 meters. Almost a half of them were not lined at the bottom of holes. They would grow new Para rubber trees to replace the weak ones which had been sorted out during the age of one year. They would trim Para rubber branches every month or every year. Before tapping, they would scatter the soil with fertilizer once a year, and they would scatter the soil with fertilizer twice a year after tapping. They used chemical fertilizer of 15-15-15 or 16-16-16 formula along with organic fertilizer. They controlled weeds by using chemical herbicides or cut them. They were rarely faced with Para rubber pests and they did not do anything to manage it. Hence, (3) the farmers had overall problems at moderate level. The problems were at high level including the uncertainty of the selling price of Para rubber produce, and the support from the public sector. They suggested on the guidelines for the extension and development which were most suitable for Para rubber plantation including to organize the training course for them and to demonstrate the methodology of Para rubber plantation.

Keywords: Process of para rubber plantation, Ratchaburi Province

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ ด้วยผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ สีสังข์ และประธานคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ นายอนันต์ สุวรรณรัตน์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำในส่วนที่ขาด ตลอดจนติดตามการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ทำให้การทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้มีความเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างดียิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบคุณเจ้าหน้าที่จากสำนักงานจังหวัดราชบุรี สำนักงานเกษตรจังหวัดราชบุรี สำนักงานเกษตรอำเภอปากท่อ ตลอดจนเพื่อนนักศึกษาปริญญาโทภาคตะวันตก รุ่น 14 ที่ให้การสนับสนุนข้อมูลต่างๆที่เป็นประโยชน์ ขอบขอบคุณนางนุช ผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครเกษตรกร ที่ช่วยประสานงาน และอำนวยความสะดวกการจัดเก็บข้อมูลในพื้นที่ และขอขอบคุณเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี เสียสละเวลาและให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ส่งผลให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้บรรลุผลสำเร็จ

ในส่วนที่เป็นคุณค่า และคุณความดีที่สามารถอำนวยความสะดวกประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขอบอบแต่บิดา มารดา ครู อาจารย์ ผู้มีพระคุณ เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราอำเภอปากท่อ ตลอดจนเพื่อเป็นแนวทางให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปพัฒนาส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

สิทธิชัย ลิ่มด้ว

สิงหาคม 2558

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
บริบททั่วไปของอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี	6
การปฏิบัติเกี่ยวกับการทำสวนยางพารา	13
หลักการส่งเสริมการเกษตร	30
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	39
สรุปประเด็นที่สำคัญเพื่อเป็นแนวคิดการวิจัย	41
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	42
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	42
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	44
การเก็บรวบรวมข้อมูล	46
การวิเคราะห์ข้อมูล	47

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	49
ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร	49
ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการทำสวนยางพาราของเกษตรกร	59
ตอนที่ 3 การปลูกและดูแลรักษาสวนยางพาราของเกษตรกร	68
ตอนที่ 4 ปัญหาการทำสวนยางพาราและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับแนวทางการ ส่งเสริมและพัฒนาการทำสวนยางพารา	74
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	78
สรุปการวิจัย	78
อภิปรายผล	81
ข้อเสนอแนะ	85
บรรณานุกรม	87
ภาคผนวก	91
ก แบบสอบถามชุดที่ 1	93
ประวัติผู้วิจัย	100

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 การบริหารราชการรายอำเภอของจังหวัดราชบุรี.....	8
ตารางที่ 2.2 การบริหารราชการรายตำบลและจำนวนประชากรของอำเภอปากท่อ.....	10
ตารางที่ 2.3 แสดงสูตรปุ๋ยที่มีความเหมาะสมกับเนื้อดินและอายุของต้นยาง.....	17
ตารางที่ 2.4 ตารางเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการสาธิตวิธีและการสาธิตผล.....	35
ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	43
ตารางที่ 4.1 ลักษณะทางสังคมของเกษตรกรผู้ทำสวนยางพาราในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี.....	50
ตารางที่ 4.2 สภาพทางเศรษฐกิจ อาชีพของครัวเรือนและรายได้จากภาคการเกษตร.....	53
ตารางที่ 4.3 รายได้นอกภาคการเกษตร.....	55
ตารางที่ 4.4 รายได้รวมของครัวเรือน.....	57
ตารางที่ 4.5 รายจ่ายครัวเรือนภาคการเกษตร.....	58
ตารางที่ 4.6 พื้นที่ถือครองทางการเกษตรทั้งหมด.....	59
ตารางที่ 4.7 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการทำสวนยางพาราของเกษตรกร.....	61
ตารางที่ 4.8 สภาพการทำสวนยางพารา.....	65
ตารางที่ 4.9 การปลูกและการดูแลรักษาของสวนยางพาราของเกษตรกร.....	71
ตารางที่ 4.10 ปัญหาการทำสวนยางพารา.....	75
ตารางที่ 4.11 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการทำสวน ยางพารา.....	77

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	3
ภาพที่ 2.1 แผนที่จังหวัดราชบุรี.....	9
ภาพที่ 2.2 แผนที่อำเภอปากท่อ.....	12

